

Liikennevakuutuskeskus (LVK) katsoo, että automaattisen ajon yleistyminen edellyttää automaattisiin ajojärjestelmiin ja niillä varusteltuihin ajoneuvoihin kohdistuvaa uutta sääntelyä. Automaattiset ajoneuvot muuttavat liikennevahinkojen luonnetta, mikäli vahingon ensisijaisena aiheuttajana ei enää olisi ihminen eikä ajoneuvon ns. perinteisen tekniikan heikkous tai rikkoutuminen vaan aiheuttajana olisi ajoneuvon automaattisen ajojärjestelmän virhetoiminta tai vikaantuminen, jolloin vastuun kohdentamista esimerkiksi kuljettajaan ei voi pitää oikeudenmukaisena eikä hyväksyttävänä.

Tieliikenteen ihmiskuljettajaan perustuva vastuullisuusjärjestelmä muuttuu

Liikennevahingon ensisijaisena ja välittömänä vastuunkantajana toimii jatkossakin liikennevakuutus, vaikka ihmisen rooli ja velvoitteet tieliikenteessä muuttuvat. Automaattisesta ajosta seuraa kuitenkin uudenlaisia vastuuaselmia sekä liikennevahinkojen kohdalla uusia ratkaistavia korvauskysymyksiä, joten lainsäädännön jatkovalmistelussa voi mahdollisesti ilmetä muutostarvetta liikennevakuutuslakiin ja ehkä yleisemminkin vahingonkorvaamista koskeviin säädöksiin. Tulevaisuudessa ajoneuvon kuljettajan on ymmärrettävä velvollisuuksissaan ja vastuissaan tapahtuvat muutokset automaattisen ajon aikana. Muutoinkin kaikkien liikennevahinkoon osallisten (kuljettajat, matkustajat, vahinkoa kärsineet ja ajoneuvojen valmistajat) oikeusturva edellyttää, että uudella lainsäädännöllä luodaan järjestelmä, jossa tunnistetaan ja huomioidaan liikennevahingon uutena mahdollisena syynä / aiheuttajana automaattinen ajo ja että tulevaisuudessa vastuu voi kohdistua myös automaattisen ajon taustalla olevaan organisaatioon (ajoautomaatiotietojärjestelmän ja -tekniikan suunnittelija / tuottaja / valmistaja).

Automaattisen ajoneuvon turvallisesta käytöstä liikenteessä vastaava toimija / organisaatio

Arviomuistion mukaan automaattisessa ajossa ajoneuvoa ei enää perinteiseen ja totuttuun tapaan aja kuljettaja, joka olisi vastuussa ajoneuvon liikkumisesta. Kuljettajan tilalle tulisi uusi oikeussubjekti, johon seuraamukset voisi kohdistaa. LVK pitää tärkeänä, että edellä mainitun oikeussubjektiin - arviomuistiossa esitetty automaattiajamisen tarjoaja (Automated Driving Provider / ADP) - kohdistuva seuraamus käsittää myös vahingonkorvausvastuun automaattisen ajon aiheuttamasta liikennevahingoista ja että ADP:llä on oltava Suomessa nimetty ja vakavarainen toimija, jonka vastuulle liikennevahinko voidaan osoittaa. ADP:lle on säädettävä velvollisuus ottaa vastattavakseen automaattisen ajon turvallisuus ja vahingonkorvausvastuu Suomessa.

Ajoneuvon mahdolliset eriasteiset automaatioajot / -muodot tai käyttöönototavat eivät saa johtaa ajon vastuuttamisen osalta (kuljettaja vai po. ADP-oikeussubjekti) epäselvyyteen ja -varmuuteen eikä edes jaettuun vastuuseen. Lainsäädännöllä on luotava selvät ja yksiselitteiset säännöt, joilla määritellään ja todetaan ajoneuvon ajolle yksi vastuutaho eli joko kuljettaja tai automaattinen ajo. LVK erikseen toteaa liikennevahinkojen selvittämiseen liittyen, että automaattisen ajon ja liikennevahingon välisen syy-yhteyden ja ADP:n vastuun selvittäminen saattaa muodostua nykyistä vahinkojen ja vastuutahojen selvittämistä merkittävästi haasteellisemmaksi. Tästä syystä uudella lainsäädännöllä on lisäksi varmistettava, että liikennevakuutusyhtiöt saavat ADP:ltä käyttöönsä kaikki tarpeelliseksi katsomansa tiedot liikennevahinkoon liittyvien vastuuiden selvittämiseksi. Näin myös siksi, että tuotevastuukysymyksissä voi olla haasteellista osoittaa alkuperäisen automaatiojärjestelmän valmistaminen ja suunnittelu tai sen myöhemmät (ohjelmisto)päivitykset vialliseksi tai

puutteelliseksi. LVK lopuksi toteaa tuotevastuuta ja vahingonkorvausvastuuta koskevista säännöksistä, että tuotevastuun lisäksi myös liikennevakuutus ns. minimiharmonisoitu Euroopan Unionin direktiiveillä.